

KULTURA PREBIVANJA NA ROBU BARJA

“Kaj me je zaznamovalo za vse življenje? Ljubezen do narave, ki sem jo dobila v dar in prevzela od staršev in starih staršev. Oče je bil logar in lovec in njegova življenjska pot, profesionalna in ljubiteljska, je bila vseskozi močno povezana z naravo in življenjem v njej. Vse to sem našla v naselju Murgle, kjer živim od leta 1985. Hiše se odpirajo navzven. Gre za odprt prostor, povezan z naravo, ki je hkrati zavetje in duri v naravo. Kvaliteta bivanja v tem delu našega mesta je izpolnila moja pričakovanja in mi nadomestila “prelesti” kraja, kjer sem preživljala otroštvo.” / Nada, študentka UTŽO, že trideset let stanovalka Murgel.

Ljubljana med Šišenskim hribom, Rožnikom s Tivolijem, Gradom in Golovcem, prostranim Barjem na jugu ter Potjo okoli mesta, drevoredno promenado, ki povezuje vse zelene predele mesta, omogoča, da Ljubljančani živimo z naravo. Narava nam je nekoč nudila varnost in preživetje, danes nam ponuja možnost oddiha na svežem zraku, zaradi česar lažje prenašamo hiter utrip mestnega vsakdana. Na našem ogledu si bomo ogledali eno najbolj zaželenih sosesk za bivanje v Ljubljani, katere nastanek in zasnovu ne moremo razumeti brez, da bi razumeli našo navezanost na barjansko pokrajino. Z vtisi in pripovedmi, ki smo jih zbrali od nekdanjih in sedanjih stanovalcev Murgel, boste spoznali vse prednosti in slabosti prebivanja na robu barjanske pokrajine.

Kdaj in kako smo prebivalci Ljubljanske kotline začeli tkati svoj današnji odnos do svoje zelene okolice? Pred 4500 leti je bilo v ljubljanski kotlini jezero. Prvotni prebivalci so svoje biavnje prilagodili naravnim danosti okolja in zato prebivali v bivališčih, dvignjenih nad gladino jezera na lesenih kolih. Od tod njihovo ime koliščarji. Počakati pa je bilo treba prav do začetka našega štetja, da je na robu barja nastalo prvo mesto, rimska vojaška postojanka Emona. Letos proslavimo njeno 2000–letnico. V srednjem veku so naseljenci možnosti preživetja in varnost iskali v ozkem pasu zemlje, stisnjenim med reko in grajskim hribom. Barje je nastalo srednjeveško mesto še naprej varovalo, tokrat pred napadi Turkov. Obrambne značilnosti Barja pa ob širitvi mesta postanejo ovira. Težave z vsakoletnimi poplavami, ki so na jugu ogrožale mesto, so z izsuševanjem barja začeli reševati v drugi polovici 18. stoletja.

Ljubljansko barje, ta stalnica našega mesta, ima v vsakem letnem času svoj poseben čar. Vendar se moramo prebivalci še vedno prilagajati nekaterim posebnostim življenja z njim. Do danes je eno najbolj zaželenih naselij za bivanje ostala soseska Murgle, ki je pred petdesetimi leti nastala na barjanskih tleh. Soseska s svojo nizko in gosto pozidavo, s katero se je prilagodila zakonitostim močvirnih tal, prava novost in alternativa stanovanjskim stolpnicam, ki so se takrat večinoma gradile.

Skozi naselje teče tudi Pot okoli Ljubljane, še en zeleni zgodovinski in krajinski spomenik mesta, ki obkroža celotno Ljubljano po trasi, kjer je v času druge svetovne vojne mesto obdajala vojaška zapora z bodečo žico, da bi mesto kot jedro odpora proti okupatorju ločila od zaledja. Združuje značilno slovensko predanost gibanju v naravi in ohranjanju zgodovinskega spomina.

Ljubljančani, kljub nekaterim težavam z Barjem, tu še vedno z veseljem prebivamo, ga dnevno obiskujemo, uživamo njegove posebnosti in lepote. Obiščimo torej nekatere prostore, povezane z življenjem na Barju, in spoznajmo njegove različne obraze.